

Pārresoru koordinācijas centrs

MULTIMODĀLĀS AGRĪNĀS INTERVENČES PROGRAMMAS STOP 4-7 IEVIEŠANAS UN ĪSTENOŠANAS LATVIJĀ

5. VADĪBAS GRUPAS SANĀKSME

2021. gada 10. maijā plkst. 13.00 – 15.00

PROTOKOLS

Sēdes dienas kārtība

- 1) Pašvaldību praktiskā pieredze programmas realizācijā pandēmijas laikā – Liepāja un Lielvārde;
- 2) Pārskats par notikušajām speciālistu apmācībām, testēšanas rezultāti;
- 3) Aktuālā informācija par STOP 4-7 intervenču grupām: komplektēšana, darba grafiks, darba forma u.c.;

Sēdi vada:

Rudīte Osvalde – Pārresoru koordinācijas centra (PKC) vadītāja vietniece, PKC Attīstības plānošanas nodaļas vadītāja

Piedalās:

Olita Augustovska - PKC Attīstības plānošanas nodaļas konsultante

Ieva Bite – biedrības “Latvijas Kognitīvi biheiviorālās terapijas asociācija” (LKBTA) valdes locekle

Ināra Dundure – LPS padomniece izglītības un kultūras jautājumos

Anita Falka – VISC Speciālās izglītības nodaļas vadītāja

Nita Jirgensone – PKC attīstības plānošanas nodaļas konsultante

Ilze Kurme – LM Metodiskās vadības un kontroles departamenta projekta vadītāja

Inese Lapsiņa – kognitīvi biheiviorālā terapeite

Laura Pirsko – Latvijas Klīnisko psihologu asociācijas valdes priekšsēdētāja

Evija Rutmane – Lielvārdes Sociālā dienesta sociālais darbinieks darbā ar ģimenēm un bērniem

Sigita Sniķere – PKC Attīstības uzraudzības un novērtēšanas nodaļas konsultante

Inese Stepko – Liepājas Iekļaujošā izglītības atbalsta centra vadītāja

Dace Valte-Rancāne - PKC Attīstības uzraudzības un novērtēšanas nodaļas konsultante

Nepiedalās:

Modra Jansone – IZM Izglītības departamenta vecākā eksperte

Ieva Melišus – VM Veselības aprūpes organizācijas vecākā eksperte

Kristīne Ozoliņa - PKC Attīstības plānošanas nodaļas konsultante

Protokolē:

Dace Valte-Rancāne, Attīstības uzraudzības un novērtēšanas nodaļas konsultante (PKC)

Sēdi sāk plkst. 13.00 (ZOOM)

1. PAŠVALDĪBU PRAKTISKĀ PIEREDZE PROGRAMMAS REALIZĀCIJĀ PANDEMIJAS LAIKĀ – LIEPĀJA UN LIELVĀRDE

(*R.Osvalde, I.Dundure, I.Stepko, E.Rutmane, I.Lapsiņa, L.Pirsko*)

R. Osvalde lūdz Liepājas un Lielvārdes pārstāvjus informēt par pieredzi, kas gūta, īstenojot programmu STOP 4-7 pandēmijas apstākļos.

I.Stepko (Liepāja) norāda, ka rudenī komplektējot pirmo grupu, netika pienācīgi novērtēta sarunu ar vecākiem nozīme, kas ilgtermiņā ietekmē kvalitāti. Komplektējot jauno grupu, sarunas ar vecākiem ir mērķtiecīgākas un pārdomātākas, tāpēc domājams, ka rezultāts būs labāks. Lai novērtētu intervences efektivitāti, dalībnieki aizpilda speciālos atgriezeniskās saites testus; speciālisti norādījuši, ka ievērojamu ieguvumu savai nākotnei guvuši visi – vecāki, bērni, pedagogi - gan no zināšanu papildināšanas viedokļa, gan praktiskās lietās. Pozitīvi jāvērtē tas, ka, sadarbojoties ar pedagogiem, treneri viņiem var demonstrēt, kā koncentrēties uz pozitīvo, nevis aizrādījumiem, bērnu nedarbiem. Vecāki savukārt pēc nodarbībām teikuši, ka iemācījušies labāk saprast savu bērnu, saprasties ar viņu, iemācījušies savu bērnu emociju valodu. Vecāki sapratuši, ka programmas mērķis ir palīdzēt bērnam, vienlaikus tā palīdzējusi arī vecākiem kļūt zinošākiem. Tā kā rudenī vecākiem nodarbības notika attālināti, vecāku vēlējums bija atgriezties pie nodarbībām klātienē. Atsevišķi vecāki norādījuši, ka nodarbība vienreiz nedēļā ir par maz, ka būtu vajadzīgs intensīvāks kurss. Viena māte atzīmējusi, ka vairāk jāuzticas savai intuīcijai, jāieklausās savā bērņā.

Pedagogi novērtēja jaunās idejas, metodes, ko apguva, saprata kā strādāt ar bērniem dusmu, neveiksmju vai pat agresijas laikā. Pedagogi labprāt sagaidītu vairāk praktiskas rekomendācijas darbam (algoritmus), tomēr tas nav programmas mērķis. Liepāja kopumā pirmās grupas rezultātu vērtē pozitīvi.

I.Dundure vaicā, vai bija gadījumi, kad vecāki atteicās iesaistīties programmā, lai gan speciālisti zina, ka ģimenē ir problēma?

I.Stepko norāda, ka Liepājā ļoti aktīvi iesaistījās PII, kas deva signālus, mazāk bērnus pieteica vecāki pēc plašsaziņas līdzekļos pieejamās informācijas. Tomēr bija problēma PII komunikācijā ar vecākiem, kas tika risināta, uzrunājot PII vadību un metodiķus, un atkārtoti skaidrojot par programmu, ieguvumiem, tās saturu un mērķi. Plānots š.g. augustā atkārtoti informēt Liepājas portālā vai tml. par STOP 4-7 būtību, ka tā nav bērnu pāraudzināšanas metode, bet palīdzība bērnam.

R.Osvalde lūdz komentēt informāciju par pedagogu interesi – vai pedagogi saredz iespēju metodes elementus pārnest uz PII vidi un ikdienas darbu, nodrošinot ieguvumu ilgtspēju?

I.Stepko atbild, ka viena pedagoģe teikusi, ka metodi “STOP - nedari tā” ieviesusi savā grupiņā, kā arī metodes par savas kārtais gaidīšanu, atļaujas prasīšanu. Atsevišķas metodes apmācītie pedagogi izmanto. Norāda, ka jāakcentē pedagoģiski pozitīvā domāšana, lai parādītos vairāk ticība bērnam. Pieejas maiņa prasa laiku.

L.Pirsko min, ka iespējams darbā ar pedagogiem jāuzsver jautājums, kā pedagogi šīs idejas var izmantot ikdienas darbā, jo skolotāju treniņos pirmās nodarbības tēma ir struktūras veidošana visai grupiņai, savukārt ceturtajā nodarbībā viena no tēmām ir visu apgūto zināšanu, iemaņu un prasmju sakopošana un izmantošana. Sarežģītākos gadījumos LKBT supervīzijā sniedz atbalstu, arī ieteikumus darbam ar bērna sociālo sistēmu.

E.Rutmane (Lielvārde) stāsta, ka grupas darbs rudenī tika uzsākts klātienē, bet pēcāk vajadzēja pāriet uz attālināto modeli pedagogiem un vecākiem, un individuālo darbu bērniem. Vērtējot rezultātus –

pedagogiem darbs var notikt attālināti, arī vecāku grupā izveidojās labs kontakts un bija laba sadarbība, tomēr labāk būtu organizēt vismaz klātienē un attālinātās nodarbības pamīšus.

Lielvārdē veicot bērnu atlasī, tika piesaistīts Sociālais dienests, līdz ar to bija gadījumi, kad vecākiem, kas bija Sociālā dienesta redzeslokā, dzīves apstākļi ierobežoja dažādas prasmes un resursus, un šie vecāki ZOOM nevarēja pieslēgties pat ar asistentu palīdzību, tāpēc ar šiem vecākiem darbs notika individuāli. Visgrūtāk ar individuālo darbu bija bērnu auditorijā, jo bērni regulāri bija pašizolācijā, neapmeklēja PII, kā rezultātā intervence ļoti ievilkās un darbs nebija tik efektīvs. Turklāt programmas ideja nav pilnībā realizējama, ja bērns nevar grupā trenēt sociālās prasmes. Izdevīgākā situācijā bija PII pedagogs, kas ikdienā strādā vienā PII arī ar STOP grupas bērnu, un varēja ar to strādāt pēc nepieciešamības, kamēr citi speciālisti varēja PII ierasties tikai noteiktās dienās un ne vienmēr bērnu sastapa. Izaicinājums bija arī treneru slimošana, regulārā pašizolācija, kā dēļ izjuka programmas grafiks, bija jāpielāgojas individuāli bērnam, viņa vecākiem. Ir ļoti labas atsauksmes no vecākiem, ja visas puses iesaistījās un nebija pārrāvumu. Visaugstāk vērtē tieši sasniegumus vecāku grupās, jo caur vecāku uzvedību tika mainīta bērna reakcija.

R.Osvalde vaicā kādas citas iespējas Lielvārdē speciālisti saskatītu darbam – strādāt ārā, kādā citā formā, un vai nav bažu par speciālistu kvalifikāciju, kad zināšanas un iemaņas zudīs neizmantojot?

E.Rutmane atbild, ka PII ir nojumes, kas ļautu strādāt ar bērniem no dažādām grupām vienā PII, bet šeit laikapstākļi ievieš korekcijas un tas nevar notikt oktobrī vai novembrī.

L.Pirsko atgādina, ka gadījumā, ja pielāgotajā intervences veidā bērna problēmas nav atrisinātas, tad bērns atkārtoti jāiekļauj grupā. Lielvārdē labi var redzēt situāciju, ka bērns apguvis visu, kas saistīts ar individuālajām prasmēm, bet apstājies pie sociālo prasmju trenēšanas, un tas jāturpina, papildus jāatgādina vecākiem un pedagogiem atsevišķas lietas.

2. PĀRSKATS PAR NOTIKUŠAJĀM SPECIĀLISTU APMĀCĪBĀM, TESTĒŠANAS REZULTĀTI

(I.Lapsiņa, I.Bite)

I.Lapsiņa informē, ka apmācītajiem speciālistiem (139) veikta testēšana, pārbaudījumu jau nokārtojuši 116, daļa kārtos nedaudz citā laikā. Testā bija 12 jautājumi, 10 no tiem bija ar atbilžu variantiem, bet divos prasīta plašāka atbilde. Kopumā parādās atsevišķas tendences zināšanu iztrūkumā, daļa nav izpratusi atsevišķus teorētiskos aspektus, taču testa rezultāti LKBT palīdz saprast, kas akcentējams supervīzijās pašvaldību komandās un ka būs vajadzīgas tikšanās grupās ar supervizoru, lai vēlreiz izietu cauri grūtajiem jautājumiem un izskaidrotu līdz galam neizprasto.

I.Bite atzīst, ka kopējais līmenis no kārtotajiem testiem ir pietiekami labs, pozitīvi jāvērtē, ka visas komandas uzsāks darbu un varēs atsvaidzināt un papildināt teorētiskās zināšanas ar praktisko pieredzi.

3. AKTUĀLĀ INFORMĀCIJA PAR STOP 4-7 INTERVENČU GRUPĀM: KOMPLEKTĒŠANA, DARBA GRAFIKS, DARBA FORMA U.C.

(I.Dundure, I.Stepko, E.Rutmane, R.Osvalde, I.Bite, L.Pirsko, I.Lapsiņa, O.Augustovska)

R.Osvalde lūdz sniegt informāciju par plānotajām/uzsāktajām jaunajām intervences grupām un to norises formām.

I.Lapsiņa norāda, ka situācijas pašvaldībās ir dažādas, piemēram, Alūksnē ļoti strikti ierobežojumi dēļ augstas saslimstības, līdzīgi ir Daugavpilī, un darbs ir atlikts uz augusta sākumu, un tiek apsvērts kombinētais modelis. Vienlaikus Liepājā, Valmierā uzsākts darbs, Stopiņos uzsākts darbs “mazajos burbuļos”, aktuālā informācija par intervences grupām, kas darbu uzsāk 2021. gadā pirmajā pusgadā tiks pievienota protokola pielikumā, norādot gan bērnu skaitu grupā, gan izmantojamo metodi.

I.Dundure papildina, ka epidemioloģiskā situācija nav vienkārša. Tomēr ņemot vērā, ka PII strādā ikdienā, vai nebūtu lietderīgi Operatīvās vadības grupā (OVG) un secīgi Ministru kabinetā lūgt atļauju organizēt STOP 4-7 programmas darbu klātienē, jo pedagogi tiek regulāri testēti. Projekta ietvaros kā papildus prasība varētu būt vecāku testēšana, jo sabiedrība ir nogurusi no saskarsmes attālināti, un būtu labi bērnu just nepastarpināti. Tāpat netiek aptvertas visas problemātiskās ģimenes, jo bieži vecāki nevēlas runāt par problēmu, un bērns ar savām problēmām ir ģimenes modeļa spogulis. Uzskata, ka PKC kā pilotprojekta ieviesējam jāvirza priekšlikums uz OVG atļaut organizēt klātienē nodarbības.

Lūdz informēt par pašvaldībām nodoto informāciju par darba modeli, pilotprojekta dalībnieku - pašvaldību skaitu, kā plānots darbs šogad un turpmāk COVID-19 apstākļos.

R.Osvalde atgādina, ka iepriekšējā sanāksmē (22.03.2021.) par šo tika plaši diskutēts, bija pieaicināts SPKC eksperts, kurš norādīja uz iespējamajiem STOP 4-7 īstenošanas veidiem, respektējot atšķirīgo epidemioloģisko situāciju pašvaldībās, tostarp arī par testēšanu un āra nodarbībām. Arī ideja par speciālistu iekļaušanu rutīnas testēšanā ir fiksēta, bet pašvaldībām ir noteikšanas tiesības, vai ļaut speciālistiem strādāt PII. Atbilstoši SPKC ieteiktajam Vadības grupa rekomendēja bērnu klātienē nodarbību īstenošanai attiecināt reģionālo principu, t.i., strādāt grupās tajās pašvaldībās, kur mācību process notiek klātienē atbilstoši vietnē www.spkc.gov.lv publicētajam un regulāri atjaunotajam sarakstam “Administratīvās teritorijas, kurās epidemioloģiskie apstākļi pieļauj mācību procesa īstenošanu klātienē izglītības iestāžu 1.-4. klasēm drošās skolās” (“zaļā” pašvaldība), ievērojot visus piesardzības pasākumus (distancēšanās, telpu vēdināšana, higiēna, masku valkāšana). Papildus iespējams STOP 4-7 grupu bērnu nodarbības vadīt svaigā gaisā. Tādejādi katra pašvaldība izvērtē un elastīgi lemj par darba modeli.

D.Valte-Rancāne informē, ka informācija par Vadības grupas sēdē nolemtu tika sniegta STOP 4-7 koordinātoru kopsapulcē š.g. 24. martā, skaidrojot gan situāciju, gan atbildot uz jautājumiem, tāpat labāka rezultātā sasniegšanai 14.aprīlī speciālistiem organizēta īpaša nodarbība par darbu pielāgotās metodikas ietvarā. Vadības grupas protokols arī publiskots PKC mājas lapā, par ko pilotprojekta pašvaldības informētas 24. marta sanāksmē.

L.Pirsko norāda, ka pašvaldību iesaiste pilotprojektā ir augsta, tiek rasti labākie iespējamie risinājumi, tāpēc neatbalsta īpaša statusa izdalīšanu programmai, jo katra iziešana ārpus noteiktajiem rāmjiem nes līdzīgu paaugstinātu epidemioloģisko risku visām iesaistītajām pusēm. Uzskata, ka izdarīts maksimāli viss, lai projektu varētu turpināt, neapdraudot iesaistītos, pašvaldībām liela brīvība izvērtēt resursus un savas iespējas, jo LKBT noteikti nevēlas, lai tiktu uzspiests, ka STOP 4-7 projektā obligāti jātiecas klātienē bērniem, vecākiem, treneriem un pedagogiem.

I.Bite piebilst, ka atsevišķās pašvaldībās, piemēram, Rīgā, lietderīgi būtu ļaut speciālistiem strādāt konsultatīvajos centros, kur viņiem šobrīd liegts atrasties – šādi ierobežojumu atvieglojumi speciālistiem būtu noderīgi (arī nododot analīzes), bet apšaubā vajadzību visu STOP 4-7 obligātā kārtībā īstenot klātienē. Norāda, ka LKBT ir pieejama informācija par visiem speciālistiem un plānotajiem nodarbību grafikiem, lai iekļautu speciālistus rutīnas testēšanā, ja tas palīdzētu mazināt ierobežojumus darbam speciālistiem.

I.Kurme norāda, ka izskanējušās bažas par STOP 4-7 kā efektīvu metodi jāklidē ar papildu komunikāciju, izvietot viedokļu rakstus dažādos resursos. Tāpat jākomunicē programmā sasniegtie rezultāti, jo cilvēki labprāt iesaistās zināmās lietās, ir mazāk skeptiski; tāpat jāmēģina saprast, kāds ir pamats dzirdētajiem skeptiskajiem viedokļiem.

I.Bite reflektējot uz viedokli, ka programma neaizsniedz smagākos bērnus, uzsver, ka nevar cerēt, ka šis viens projekts atrisinās visas problēmas, jo tieši lielākā riska bērniem šis projekts nevar palīdzēt, jo bez papildus iejaukšanās nav iespējams sakārtot disfunkcionālas ģimenes ar vardarbības vai atkarību problēmām. Šeit vajadzīga sociālo dienestu iesaiste un cita veida palīdzība. Visā pasaulē Covid-19 nes zaudējumus, arī šajā pilotprojektā noteikti tādi būs.

O.Augustovska ierosina fiksēt šos identificētos zaudējumus un sasniegtos rezultātus īstenošanā protokolos, kas ir pamatoti argumenti zaudējumu esamībai.

I.Lapsiņa informē, ka 18. maijā būs pieejami pirms un pēc intervences testu rezultāti, kas objektīvi attēlo kvalitatīvos rādītājus, kas sasniegti arī ar pielāgotajām metodikām.

N.Jirgensone norāda, ka bažīgu dara izskanējusī informācija, ka novērotas problēmas ar attālināto pieslēgšanos ZOOM riska ģimenēm, ka nav tehnikas, interneta pieslēgumu. Cik problēma ir nopietna un kā tā iespaido izglītošanos kopumā?

A.Falka norāda, ka informācija no dažādiem avotiem liecina, ka atbalsta personālam ir ļoti grūti strādāt attālināti. Piemēram, ja bērns grib konsultēties ar psihologu par vardarbību ģimenē, tad runāt ar psihologu pie ekrāna no dzīvokļa, kurā uzturas vardarbīgais vecāks, ir absurds. Tāpat logopēdu darba efektivitāte maskā un attālināti ir ļoti diskutējama. Bet risinājuma šai situācijai pagaidām nav. Ministrija domā par interneta pieslēgumiem, par planšetdatoru iegādi, bet nav paredzams, ka tuvākajā laikā situācija varētu būt pilnībā atrisināta.

S.Sņikere informē, ka ņemot vērā pieaugošo saslimstību, šis nav pareizais brīdis vērsties OVG un lūgt izņēmumus STOP 4-7 īstenošanai, jo pēc loģiskas šobrīd ierobežojumiem jāiet pastiprināšanas virzienā, un šāda situācija visticamāk saglabāsies vismaz līdz jūnijam vidum. Pie šī jautājuma vajadzētu atgriezties pēc tam, kad būs zināms, kā Latvijā darbosies vakcinācijas pases, iespējams, apzinot trenerus attiecībā uz to vakcinācijas statusu, kas var ietekmēt intervenču organizēšanu sākot no jūlija gada otrajā pusē, tomēr jāapsver GDPR ievērošana attiecībā uz vakcinācijas statusa datiem.

Vadības grupa nolemj:

- 3.1. PKC savu resursu iespēju robežās izstrādāt komunikāciju plānu STOP 4-7 popularizēšanai pozitīvā gaisotnē;
- 3.2. organizēt nākamo Vadības grupas sanākumi š.g. **5. jūlijā plkst. 13.00.**

Sēdi slēdz plkst. 14.45

Vadības grupas vadītāja

R. Osvalde

Protokolē:

D. Valte-Rancāne, 67082975

dace.valte@pkc.mk.gov.lv

Uzsākto intervencu grafiks un pielietotā forma

Pašvaldība	2021. GADS			
	Indikatīvi	Bērnu skaits	Indikatīvi	Bērnu skaits
Lielvārde+Ķegums			Ķegums, rudens?	0
Gulbene	maiņa vidus, MB+IND	10		0
Ventspils	22.04.2021., OM	12		0
Jelgava + Ozolnieki	28.04.2021., MB	9		0
Līgatne	maijs	11		0
Dobele	26.04.2021., MB+IND	12		0
Jēkabpils	maijs, MB	10		0
Iecava + Baldone			Iecava, rudens	0
			Baldone, rudens	0
Ikšķile + Ogre	Ikšķile, 12.04.2021., OM	9	Ogre, rudens	0
Rīga -1	maijs, IND	0	rudens?	0
Rīga-2		0	rudens?	0
Tukums	maijs, MB+IND	12		0
Mārupe + Babīte	Mārupe, 26.04.2021., MB	12		0
Aizkraukle	10.05.2021., OM	12		0
Valmiera	05.05.2021., IND	12		0
Liepāja	jūnijs, IND	12		0
Alūksne	Sarkanā zona		rudens	0
Daugavpils-1	Sarkanā zona		augusts	0
Daugavpils-2	Sarkanā zona		augusts	0
Priekule	Psihologs papildus individuāli jāapmāca		augusts	0
Vaiņode	Darbs pie vecāku izglītošanas par STOP		augusts	0
Stopiņi	19.04.2021., OM	11		0
		144		

OM – oriģinālā metodika bērniem (klātienē, grupā)

MB – mazie burbuļi (klātienē, pa 3-4 bērniem)

MB+IND – mazie burbuļi kombinēti ar individuālo darbu

IND – tikai individuālais darbs